

MILLIY O‘ZLIKNI ANGLASH MILLAT TARAQIYOTINING POYDEVORI

Qobilov Uchqun Ulmasovich

*O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi
doktoranti, O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi ofitseri, mayor*

Oripova Feruza Raimjonovna

"Saodat" jurnali mas'ul kotibi, O‘zbekiston Jurnalistlar uyushmasi a'zosi

Annotatsiya. Ushbu maqolamda Milliy o‘zlikni anglash Millat taraqiyotida uning tutgan o‘rni va maqsad vazifalari, ajdodlarimizning bizga qoldirgan madaniy va ma‘naviy meroslarining o‘zlikni anglashdagi moxiyati va yosh avlod tarbiyasida vatanga muxabbatni shakilantirish asosiy omil bo‘lib qaralishi haqida muloxaza qilamiz.

Tayanch so‘zlar: O‘zlikni anglash, Milliy o‘zlikni anglash, ajdodlar merosi, millat taraqiyoti, tarixiy xotira, yoshlar ongida milliy o‘likni shakilantirish, milliy ong, milliy g‘urur, milliy his, milliy iftixor, milliy xarakter.

ПОНИМАНИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ – ОСНОВА НАЦИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

Кабиров Учкун Улмасович

*Докторант Академии государственного управления при Президенте
Республики Узбекистан, офицер Министерства обороны Республики
Узбекистан, майор*

Орипова Феруза Раимджоновна

*Ответственный секретарь журнала «Саodat», член
Союза журналистов Узбекистана*

Аннотация. В данной статье исследуются роль и цель национальной идентичности в развитии нации, сущность культурного и духовного наследия наших предков и формирование любви к Родине в воспитании подрастающего поколения.

Ключевые слова: Осознание идентичности, Национальная идентичность, наследие предков, национальное развитие, историческая память, формирование национальной идентичности в сознании молодежи, национальное сознание, национальная гордость, национальное чувство, национальная гордость, национальный характер.

UNDERSTANDING NATIONAL IDENTITY IS THE BASIS OF NATIONAL DEVELOPMENT

Kabilov Uchkun Ulmasovich

Doctoral student of the Academy of Public Administration under the President of the Republic of Uzbekistan, officer of the Ministry of Defense of the Republic of Uzbekistan, major

Oripova Feruza Raimjonovna

Secretary-in-charge of "Saodat" magazine, member of Journalists' Union of Uzbekistan

Abstract. In this article explores the role and purpose of national identity in the development of the nation, the essence of the cultural and spiritual heritage of our ancestors and the formation of love for the motherland in the upbringing of the younger generation.

Keywords: Awareness of identity, National identity, ancestral heritage, national development, historical memory, the formation of national identity in the minds of young people, national consciousness, national pride, national feeling, national pride, national character.

KIRISH. Insoniyatning tarixiy taraqqiyoti o`z-o`zini anglash, eng avvalo, insoniy mavjudlikning mohiyatini ma`naviy voqelik, sha`ni, qadr-qimmatini, obro`-e`tibor, or-nomus orqali namoyon bo`lishini ko`rsatadi. Hayotning ma`no-mazmunini, maqsadini tushinib etish, o`zlikni, anglashdan boshlanadi. Milliy g`oyada uning negizlari mujassam bo`lganligi uchun ham o`zlikni anglashga xizmat qiladi va bir-biri bilan uzviy bog`liq. Shundagina inson o`z mamlakatning tom ma`nodagi munosib fuqarosi bo`la oladi.

O`zlikni anglash — Milliy o`zlikni anglash va nihoyat — Umumbashariy o`zlikni anglash tushunchalari bir-biridan ayri emas, balki bir-biri bilan uzviy aloqador, bir-birini taqozo etadi. Zero, inson ota-ona, oila, millat, ahli bashar, boringki butun borliq bilan munosabatlar asosida o`zining kim ekanligini anglab boradi. Ayni shu munosabatlar zaminida shakllangan milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida milliy g`oya tamoyillari shakllangan va o`z navbatida, milliy g`oya ularni zamon talablari asosida boyitib beradi. O`z-o`zini anglash bu o`z Vatani va shu Vatanda yashagan xalqning, millatning o`tmishi, uning madaniyati, urf-odati, hamda qadriyatlarini bilishi demakdir. O`z-o`zini anglash bu o`z xalqining azaldan jahon hamjamiyati taraqqiyotiga qo`shgan hissasini anglashdir. O`z-o`zini anglash bu-o`tgan ajdodlar tarixini mukammal bilish, ularning ruhlari hurmatini o`rniga qo`yish demakdir. Shu bilan birga o`z-o`zini anglash Vatan hududidagi boy madaniy va moddiy merosni

aniqlab, porloq kelajak uchun xizmat qilishga intilish, avlodlar farovonligi uchun o‘z hissasini qo‘shish hamdir.

Milliy o‘zlikni anglash - millatning o‘zini chuqurroq anglash imkoniyatlariga ega bo‘lish, tarixi, madaniyati, an‘analari, qadriyatlarini tiklashga, rivojlantirishga xarakat qilishdir.

- 1) Milliy birlikni va boshqa etnoslarning mavjudligini tushunib etish;
- 2) Milliy qadriyatlar: til, tug‘ilib o‘sgan joy, madaniyatga (keng ma‘noda) sodiqlik;
- 3) Milliy manfaatlarni tushunish;
- 4) Milliy mustaqillik va milliy taraqqiyotga intilish;
- 5) Vatanparvarlik kabi fazilatlarni sharllantirishdir.

Milliy o‘zlikni anglash barcha davrlarda ham jamiyat tarixining asosiy omillaridan biri bo‘lib kelgan va u millat manfaatlari va qadr-qimmatini anglashdan, ularni himoya qilish uchun kurashdan boshlanadi.

MUHOKAMA. Milliy o‘z-o‘zlikni anglash natijasida o‘z mamlakati taraqqiyotini belgilash, uning mustaqilligi uchun kurashning namunasini beradi. O‘z-o‘zini anglash kelajakda o‘z taqdirini o‘zi belgilash uchun foydalaniladi, mas‘uliyatni oshiradi. Ajdodlar fidoiyligi, jonkuyarligidan xulosalar qilinadi. Insonning komillik darajasi uning jamiyatdagi o‘z o‘rnini qanchalik bilgani, o‘zini jamiyatning ajralmas qismi ekanligini qanchalik his etishi bilan belgilanadi. Shundagina inson o‘zining qadr-qimmati xalqning, millatning qadr-qimmati bilan nechog‘lik bogliq ekanligini, jamiyatda, yurtida sodir bo‘layotgan voqyealarga daxldorligini anglaydi.

Yurtimiz mustamlakachilik asoratiga tushgan XX asr boshlarida yurt qaygusida yongan Fitrat o‘lkaning boshiga yogilgan balolarda, avvalo o‘zini aybdor deb hisoblagani bejiz emas. Amir Temur ruhiga murojaat etib, u shunday yozgan edi: "Yuqorida aytgan ishlarning hammasiga o‘zim sabab bo‘ldim, barchasini o‘zim qildim. Sening Turoningni o‘zim talatdim, Sening turkligingni o‘zim ezdirdim, Sening omonatlaringga xiyonat o‘zim qildim". Shu emasmi komillikning belgisi? Milliy o‘zligini anglagan insongina, Fitrat kabi: "Turonim, sendan ayrilmoq — mening uchun o‘limim, Sening uchun o‘lmos mening tirikligimdir", — deya baralla ayta oladi, Najmiddin Kubro singari jonini saqlashni emas, yov bosgan yurtini himoya qilib, jon taslim berishni afzal ko‘radi. Milliy o‘zlikni anglash deganda o‘z mamlakatining qadriyatlari, madaniyati va tarixini tushunish va qadrlash tushuniladi. Ushbu holatga bugungi kun nuqtai nazaridan qaralsa, demak, davlat xizmatchilari o‘z milliy o‘ziga xosligini anglaganlarida, o‘z kasbiy rollarida o‘z mamlakatining qadriyatlari va tamoyillarini ko‘proq qo‘llab-quvvatlaydilar. Kasbiy barkamollikka rioya qilish davlat xizmatchilarining o‘z xizmat vazifalarini yuksak mahorat, halollik va samaradorlik bilan bajarishga fidoyiligini bildiradi. Milliy o‘zlikni anglash va kasbiy yuksaklikka

intilish bilan uyg'unlashtirgan holda, davlat xizmatchilari o'z vatanlari va fuqarolariga yaxshiroq xizmat qilishlari mumkinligini namoyon etadi.

Davlat xizmatchilari o'z faoliyatida o'z millatining qadriyatlarini o'zida mujassamlashtirib borishi, o'z kasbiy vazifalarini doimiy ravishda takomillashtirib borishi va mukammallikka intilishi zarur. Bu nafaqat davlatning obro'-e'tiborini oshirish, balki mamlakatning har tomonlama ravnaq topishiga ham xizmat qiladi.

Davlat xizmatchilari o'rtasida milliy o'zlikni anglashni targ'ib qilish va kasbiy kamolotga rioya qilishni rag'batlantirish xalq va uning manfaatlariga xizmat qiladigan davlat xizmatini yanada samarali natijalarga olib kelishi mumkin.

MUNOZARA. Xozirgi kunda Milliy o'zlikni anglash real ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy, siyosiy, madaniy-ma'rifiy asoslarda shaxs ongida qaror topadi va u iroda bilan bog'lanib, amaliy harakat tusiga kiradi. CHunonchi, milliy o'zligini anglagan shaxslar hozirgi tarixiy sharoitda mamlakat xayotining barcha sohalaridagi salohiyatini ko'tarish zaruriyatini anglab, etadi.

Yoshlar qalbi va ongiga milliy o'zlikni anglash tuyg'ularini chuqur singdirish, milliy g'ururni tarbiyalash masalasi eng dolzarb vazifadir. Ushbu vazifa bilan uzviy bog'liq bo'lgan muammo - yoshlarda faol grajdanlik pozitsiyasini shakllantirish, hayotga ongli munosabat, doimo ogoh va hushyor bo'lib yashash tuyg'usini oshirishdir. Boshqacha aytganda, biz o'z xaq-huquqlarini taniydigan, o'z kuchi va imkoniyatlariga tayanadigan, atrofida sodir bo'layotgan voqea hodisalarga mustaqil munosabat bilan yondashadigan, ayni zamonda shaxsiy manfaatlarini mamlakat va xalq manfaatlari bilan uyg'un holda ko'radigan erkin, har jihatdan barkamol insonlarni tarbiyalashimiz lozimdir.

Yurtimizda xozirgi kunda yoshlar ongida milliy o'zlikni anglashni shakilantrish uchun avvalo yoshlar o'zida besh mezon talablarini shakilantirmog'i lozim, bular:

1. Milliy ong - shunday g'oyalar, fikrlar tizimiki, u har bir millatning tarixi, taqdiri va kelajagi bilan bog'liq bo'lgan manfaatlar, maqsadlarni ifodalash bilan birga, millat vakillari faoliyatini maqsad, yo'nalishlar tomon boshqarib turadi.

2. Milliy g'urur - shaxs, ijtimoiy guruhning milliy o'z-o'zini anglashi asosida shakllanadigan, ajdodlari qoldirgan moddiy, ma'naviy merosdan, o'z xalqining jahon tsivilizatsiyasiga qo'shgan hissasi, o'sha, millatlar oldidagi qadr-qimmatini, obro'-e'tiboridan faxrlanish hissini ifodalovchi tushuncha.

3. Milliy iftixor - millat ma'naviy kamolotining barcha jihatlarini, merosi va bugungi qadriyatlarini o'z ichiga oladi. Milliy istiqloq natijasida erishilgan va erishilajak iqtisodiy va ma'naviy yutuqlar ko'paygan sari O'zbekiston bilan faxrlanish hissi - milliy his shunchalik kuchayib boraveradi.

4. Milliy his - bu millat manfaati bilan yashash, o'zi kimligini tanimoq. O'zligini tanimagan insonda milliy iftixor so'nadi. Milliylik, millatga mansublik bu umumjahon

taraqqiyotining qonuniyatidir, milliy g`urursiz hech bir millat millat sifatida shakllanmaydi.

5. Milliy harakter - o`zbek xarakteri, milliy ruhiyati, milliy o`ziga xos tomonlari asrlar davomida shakllangan hamda asta-sekin ularning qoniga va joniga joylashib ketgan.

Ushbu mezonlarga xaqiqiy milliy o`zlikni anglashning poydvori bo`lsa bu mezonlarda shakllangan yoshlar jamiyat taraqqiyoti uchun yetarlicha hissa qo`sha oladi bunday jamiyat davlatning mustaxkam poydevori bo`ladi.

XULOSA. Xulosa qilib aytadigan bo`lsak, yuqorida ta`kidlangan fikrlar bizning harbiy ta`lim-tarbiya jarayonida bo`lajak ofiserlarda mustaqil fikrlash va ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy va hayotiy kuzatuvlarimiz asosida shakllangan qarashlardir. Ammo, nazarimizda bu kabi fundamental masalalar harbiy ta`lim tizimida bo`lajak ofiserlarning mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishda va ijodkor shaxsni tarbiyalashda o`ziga xos o`rin tutadi.

Bularning barchasi oldimizda paydo bo`layotgan tahdid va xatarlarga munosib zarba berishga doimo tayyor bo`lishni talab etadi, - deb ta`kidlaydi O`zbekiston Respublikasi Oliy bosh Qo`mondoni Sh.M.Mirziyoyev o`zining “Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir” nomli ma`ruzasida. Darhaqiqat, bugungi tahlakali davrda xarbiy xizmatchilarning jangovar shayligini oshirish, axloqiy-ruhiy, ma`nan yetuk, vatanparvar harbiy xizmatchi bo`lib yetishishlarida mustaqil ta`limning rolini oshirish bilan bir qatorda davlat xizmatchilarida ham vatanga muhabbat tuyg`usini shakllantirish, uning ertasi, kelajagi uchun fidoyilikni xis qilish zarurdir. Qolaversa, maqsad har bir fuqaroda, harbiy xizmatchi yoki davlat xodimida “men Vatan uchun nima qildim” degan tushunchani shakllantirishga erishishdir.

Adabiyotlar ro`yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-tom. – Toshkent: O`zbekiston, 2018. – B.508. 19 20
2. Matyushkin A.M. Nekotorye problemy psixologii myshleniya. «Psixologiya myshleniya». / Sbornik perevodov s angliyskogo i nemeskogo pod red. A.M.Matyushkina. - M.: «Prosvещeniye», 1965.
3. Muhammadjonov A. Shkola i pedagogicheskaya mysl uzbekskogo naroda XIX – nachala XX v. – T.: «Fan», 1978. -S. 44.
4. Raxmanova N.R., Umarov B.M. Psixologicheskiye osnovy uchebnopoznavatelnoy deyatel'nosti vuza. T.: IPTD imeni G.Gulyama, 2008. S. 67.
5. Karimova V.M., Sunnatova R.I., Tojiboyeva R.N. Mustaqil fikrlash. / Akademik liseylar va kasb-hunar kollejlari o`quvchilari uchun o`quv qo`llanma. – T.: «Sharq», 2000. –112-b. H